

מסורת הש"ס

(א) וכלם פ"ב מ"ב, (ב) נדה נח: ע"ה, (ג) [תוספתא דלני"ב רפ"ט], (ד) [לעיל מב:], (ה) לקמן סח:, (ו) [כחב הכ"י סי' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ואפי' נחתך וכו' ואפשר דלא היו גרים אלא לישנא קמא בלבד כמו בטומי דידן דלית ביה לישנא בתראה עכ"ל], (ז) [לעיל מב:], (ח) [ז"ל עד], (ט) [שמי פרשה ז], (י) [נדרים יד, ט] [בגין שבגרים הפחותים כו' פ"ל מהר"מ], (יג) [דף קכד:], (יד) [ז"ל חורב, ט] [שם טג:], (טו) [שם כו, ט] [ז"ל ו' שעות], (טז) [נתיב מתי' ברכות כו: ד"ה איבעיא לכו],

גליון הש"ס

גמ' כל שיעורי הבמים וכו'. עיין לעיל מו ע"ה מתי' ד"ה עד: תוב' ד"ה שיעור וכו' ד"ה יחיד מיד: עיין לקמן דף עב ע"כ מתי' ד"ה בשעת:

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה שיעור וכו' מלכא ראשונה ואי יחדו מה לי כללי ומתיב ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב בעליו מוקם שהוא עבה, אבל בקולשה כשרה (ע"ה חותך מעובר שבמעיה. והנה החתיכה בתוסה, מותר באכילה. בשעשיתה, כדילף בגמרא מכל צבהמה תאכלו [קטן חח], מן הטחול ומן הכליות. של צבהמה עממה, אסור באכילה. ואע"פ שהינו צבהמה לא הותר בשעשיתה, להי נקט טחול וכליות משום דמדי דלא מיערפא הוא (סו).

עד לוג. שיעור זה ניתן לשצרי כלים שלא היה תחלתן אלא עד לוג דאם היה תחלתן יותר מלוג אזוהי שיעור שצרי צרכיית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה**. כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר ^(א) על סאה שיעור שצרי צרכיית הלוג: **סאה כלמעה**. ושיעור שצרי בחלי לוג כדלקמן: **סאתים כלמעה**. ושיעור שצרי בתורת כהניס) ובמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלס: **והפניא לוג כלמטה כו'**. אלתא צכולהו עד ועד בכלל: **הסס לחומרא**. משום הכי אמרינן צבו עד ועד בכלל דלזלינן לחומרא דמטמינן לשצרים צשיעור זוטא אבל כסלע וכאיקר דרצ נחמן אי הוה אמרינן צבו עד ועד בכלל הוי קולא לאכשורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זיל ציה לחומרא ואי עד ועד בכלל קולא היא אימא עד ולא עד בכלל: כל **שיעורים של חכמים להחמיר**. אי מנזומס חומרא הוא שערניהו מנזומס ואי מנזומס קולא שערניהו צשוחק: **חזן מכגרים של כסמים**. ששינו צנדה (דף נח:) דהרואה כחם של דס צצגדה כגרים טמא דמסקפין לה דס נדה אע"ג דכי משערת ליה צמזומס חומרא הוי לא היא טמאה אלא ציותר מכגרים אבל כגרים עצמו מחזקין ליה דס מאכולת ודיינו להקל דאע"ג דכגרים שערו צעינן כגרים ועוד והכי תניא צהרואה כחם(שם נח:) וטעמא משום

דכתמים עצמן דרצנן דמדלוריתא ^(א) דהא וזה צצשרה: **דיקא נמי**. דהא דקתני לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוא ולאו דנימא נמי צמקום קולא עד ועד בכלל: **דקסני עלה דהיא**. דחצל היוצא חמשה טפחים כלמעה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד בכלל: **עשרה כלמטה**. דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד בכלל קאמר אלתא צתר חומרא איל: **חוסף מעובר**. צצמעי הצהמה ולא יצא מתוכה: **מוסר**. שאצב צאכילה וניתר צשחיתתה כעובר עצמו וטעמא מפרש צצהמה המקשה [לקמן סט]. מכל צצהמה תאכלו:] ^(א) **הטחול ומן הכליות**. של צצהמה אס נחתך מהם אף על פי של היוצא החתיכה מתוכה אסור צאכילה משום אצב מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאכלו] שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל צצהמה תאכלו להמיר דצר אחר צצגופה אבל כשהיא חסרה דהנמאל צתוכה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל צצהמה דהיינו הנמאל צה. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עצמה שריא אף על גב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקצ דכל נקצ משום חיתוך הוא: **הוא הדין דצהמה נמי אפיצא**. דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שעל ידי הנקצ הוא הולך ומוסף מכלאז והחולי רצ צצגופה: **אידיד דסנא רישא מוסר**. צצחתיכה עצמה דליצטרך לאשמועינן דלאו אצב מן החי הוא תנא איסורא דסיפא נמי צצחתיכה: **נקסה צצוליא**. כגון מליא מוגלא: **צצוליא אחס**. וכ"ש צצחתיכה: למקום

צה יחוד והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל ^(א) חודה או עוקצה טהורה ואס התקינה למיתות טמאה לאו יחוד צעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין צצת לא תקנו יחוד וכן משמע התם צצהיא דתרצמא אציי אציצא דרצב צגולמי דזימנין דמימלין עליהו ומשי לכו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דאמר צפרק צמה אשה יואלה (שבת דף נח:) העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמתפלת מינוקות יש להם עיגבל טמאים אין להם עיגבל טהורים נטלו עיגבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(א) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אחר הואיל וראוי לגמוע צו מים למינוק אלתא צצראויות צעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחוד מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דצעינן מעין מלאכה ראשונה ^(א) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיגבל מעולם מה לי היה לו עיגבל וניטל ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר אף אומר צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישב עליה דליירי כשלא יחדו ליציצה דממעט ליה מדכתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיחד ליציצה ילא זה שצאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דקיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיגבל דקאמר התם אית לן למימר דחציב כלי ע"י דצר מונע צעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עיגבל ואפילו בלא יחוד ולמי' הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי צעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דצעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העיגבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא

סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **התם לחומרא**. השתא חזר צו מכל מה שצריך והוי כמו אלא: **כל שיעורי חכמים לחומרא**. וא"ת צפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות וצעי בגמרא ^(א) אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דומיא דההיא דקאמר רבי יהודה גצי תפלת המוספים עד ח' ו' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכה התם ודיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארצב וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עצר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה צריצית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארצב שעות מתפלת המוספין דלמא האז עד ועד בכלל והאי עד ולא עד בכלל דקאמר הכא גצי ההיא דחצל היוצא מן המטה דחמשה כלמעה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתריירו לחומרא ^(א):

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

שיעורין בכדי סיכת קטן ועד זאוג. אצל אס היה תחלתן יותר מלוג צעינן שיעור גדול לשצרים יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו צטלה דעמו אצל כל אדם ואין יחדו יחוד דאין דרך ליחד שצרים הצאים מכלי גדול לצורך סיכת קטן וכן נראה ^(א) דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקבלו שצרים טומאה אס לא ע"י יחוד הא אמרינן צסוף המצניע (שבת נה:) דכלי חרס צניקב צמוציא זית טהור מלקבל צו זימים ועדיין כלי הוא לקבל צו רמונים ושם פירש צקונטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום סתם כלי חרס צשיעורו צזימים וגם אס היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל צו רמונים שאס יחדו שצו לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהצא או אס מתחלה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלתא צעינן יחוד וא"ת דתנא צצוספתא דכלים צצלהי פרק מחט וצצעת שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [נמאוריין] אין ממלאין צכן ואין מקדשין צכן ואין מזין מתי וכו' שפן ועשה מתי כלים מקצלין טומאה מכאן ולהצא דצרי ר' מאיר ותצ"ל כל כלי חרס שטסה שעה אחת שצו אין לו טומאה לעולם ואי צעינן יחוד לקבל צו רמונים כשניקב צמוציא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהצא אצל אי לא צעינן יחוד אמי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי למקום

לרמונים וי"ל דההיא דתוספתא מיירי צצלא חזי על ידי יחוד צלי מיקון ^(א) ולהכי שצרים הפחותין מכשיעור המפורש כאן צצשעמתי דצחמת גריעתא לא מהני יחוד אצל היכא דלא צעי מיקון דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דכיון שטייה שצו לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן צמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מחרצבה טפחים טהור מירחו צצריט מקבל טומאה משיסיקנו לאפות צו סופגין ^(א) משמע דלתא ציה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלס כמתחילה ע"י תקון אצל שצרים קטינים אי נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון וא"ת לפי מה שפירש דלא מהני ראויות לשצרים לקבל טומאה עד שיחד הא צפרק כל הכלים (שבת דף קד:) פליגי ר"מ ור' יהודה צכלי שגשצר צצבת וראוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום נולד ור"מ שרי דלית ליה נולד אצל כ"ע מודו שאס נצצר מערב צצבת דלא הוי נולד ושירי לטטולי צצבת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלתא מנא הוא לענין צצבת ואס כן לענין טומאה נמי מנא הוא דצאמר רצב צפרק כל הכלים (שם דף קג.) גצי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין צצבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח התם ^(א) דלא צעינן יחוד לענין צצבת גצי רצב דליחוס מציניה צצטינא ואתא שצמיה ושקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה צצצר חזי לאיכסויי ציה מנא וי"ל דלעולם צעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רצב מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחוד דכיון דניטל ^(א) חודה או עוקקה לא מהני צצת ויהא דאזיקא טהורה ואס התקינה למיתות טמאה לאו יחוד צעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין צצת לא תקנו יחוד וכן משמע התם צצהיא דתרצמא אציי אציצא דרצב צגולמי דזימנין דמימלין עליהו ומשי לכו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דאמר צפרק צמה אשה יואלה (שבת דף נח:) העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמתפלת מינוקות יש להם עיגבל טמאים אין להם עיגבל טהורים נטלו עיגבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(א) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אחר הואיל וראוי לגמוע צו מים למינוק אלתא צצראויות צעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחוד מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דצעינן מעין מלאכה ראשונה ^(א) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיגבל מעולם מה לי היה לו עיגבל וניטל ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר אף אומר צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישב עליה דליירי כשלא יחדו ליציצה דממעט ליה מדכתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיחד ליציצה ילא זה שצאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דקיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיגבל דקאמר התם אית לן למימר דחציב כלי ע"י דצר מונע צעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עיגבל ואפילו בלא יחוד ולמי' הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי צעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דצעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העיגבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא

סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **התם לחומרא**. השתא חזר צו מכל מה שצריך והוי כמו אלא: **כל שיעורי חכמים לחומרא**. וא"ת צפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות וצעי בגמרא ^(א) אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דומיא דההיא דקאמר רבי יהודה גצי תפלת המוספים עד ח' ו' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכה התם ודיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארצב וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עצר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה צריצית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארצב שעות מתפלת המוספין דלמא האז עד ועד בכלל והאי עד ולא עד בכלל דקאמר הכא גצי ההיא דחצל היוצא מן המטה דחמשה כלמעה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתריירו לחומרא ^(א):

והרי

עין משפט נר מצוה

רג א ב מ"י פ"ח מהל' שחיטה הלכה כו סגמ עשין סג כו"טע"י יו"ד סי' מז סעי' צ:

שיטה מקובצת

א) דאם היה תחלתן יותר מלוג צעינן שיעור גדול יותר לשצרי יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: [ז] מותר אבר באכילה וניתר: [ז] לאפות בו סופגין דמשמע: [ז] גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כו אס היה טמא אפי' החזיק לוג עד שלא נשבר וצכישו מחזיק בכדי סיכת קטן טמא: מאי לאו לוג כלמטה כלומר אפי' החזיק לוג קודם שנשבר שעורו בכדי סיכת קטן השבר וטמא ורש"מ עד ועד בכלל. לא לוג כלמעה כלומר אס החזיק לוג עד שלא נשבר כמחזיק יותר מלוג ואינו טמא השבר בכדי סיכת קטן: מלוג ועד סאה ברביעית. כלומר אפי' החזיק סאה קודם שנשבר דיו השבר ברביעית ואס מחזיק ברביעית טמא דעדיין חשוב: (כלומר) לוג. כלומר סאה כלמטה. כלומר כפחות מסאה ורש"מ עד ועד בכלל: לא סאה כלמעה. כלומר דאם מחזיק סאה לא ידיו לשבר ברביעית דאי אנו מחזיק יותר מרביעית אינו טמא: מסאה ועד סאתים חצי מחזיק סאה דאפי' מחזיק סאתים לא ידיו לשבר בחצי לוג דעד בכלל. ויהניא לוג כלמטה כו כלומר ורש"מ עד ועד בכלל: אבל ההוא [לחומרא] אבל אי אמרינן כסלע כפחות מכסלע כאסר (יותר) כפחות מכאסר ודו לקולא מסאתיו אנו טמא: ויתר מכגרים כו: חזן מכגרים של כתמים להקל כלומר דאמרינן אם ראתה כתם צחמשה לחומרא טהור ולא אמרינן חמשה טהור ולא אמרינן דעשרה כלמעה אלא כלמטה לחומרא: הני הוא דאסריא חזר דרבי לניקב וקאמרינן דהבתמה כשרה. וכיצד אבדנו ניקב טרפה: במקום חזרין עד הלבין: ולית ניקב הטחול טריפה: